

GORICA Deželni odbornik Pierpaolo Roberti na obisku v KC Lojze Bratuž

Slovenska društva imajo odprta vrata v deželni upravi

Deželni odbornik za lokalno samoupravo, varnost, politiko priseljavanja in manjšinske jezike Pierpaolo Roberti je 28. januarja v jutranjih urah prvič obiskal predstavnike društev in ustanov, ki delujejo v prostorih goriškega kulturnega hrama na Drevoredu 20. septembra.

Pri vходу sta ga sprejeli predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec in predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan. Z njima in z drugimi zastopniki naših ustanov si je gost ogledal veliko in malo dvorano KC Bratuž, telovadnico AŠZ Olympia in nato Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel. Roberti je bil vidno presenečen, ko je videl omenjene prostore in slišal o delovanju številnih organizacij, ki skrbijo zlasti za mlade ter spodbujajo in ohranjajo živ kulturni utrip širšega goriškega prostora. V sejni sobi je Padovanova podrobneje orisala delo in poslanstvo ZSKP, ki združuje 18 društev na Goriškem in Videmskem. "Delamo, ker nam je to pri srcu,

prvenstveno skrb dajemo jeziku, mislimo na prihodnost". Izrazila je zadovoljstvo, ker je odbornik prišel, da bi nam prislul, saj "ni prav, da odločajo z vrha, rešitve je potrebno iskati skupaj". Odbornik je priznal, da je doslej naše ustanove poznal zgolj na papirju. Končno je doumel, kakšni sta teža in vloga središča ne le za manjšinsko skupnost, temveč za širše ozemlje. Kar se tiče financiranja društev, je povedal, da imajo v deželni upravi jasne kriterije o prispevkih: letos je sicer na programu deželna konferenca za jezikovne skupnosti, ki so prisotne

v deželi. Takrat nameravajo med drugim preveriti stanje izvajanja manjšinskega zakona in kriterije za pravičnejšo porazdelitev virov. "Zakoni so tudi dobri, problem je njihovo izvajanje". O šoli Komel in znanem prispevku, ki je bil dan pogojno in ga morajo vračati, je rekel, da žal ni mogoče narediti nič. V mejah možnega ji skušajo pomagati na drugačen način, da bi delo ne utrpelo škode. "Za vso slovensko skupnost v deželi bo pomembno leto", je še dejal in omenil Narodni dom v Trstu, sicer "zapleteno zadevo", ki ne bo rešena čez noč, za vso

našo skupnost pa bo to lepa prilžnost, ker bo možno optimizirati vire in spodbujati raznolike dejavnosti, ki bodo v njem sobivale. Deželna uprava je slovenskim društvom na razpolago, "me veseli, da čutite bližino Dežele FJK, v mejah možnega bomo prisotni". Podprl je tudi prisotnost zamejcev, italijanskih in slovenskih državljanov v naših društvih, saj "mi še vedno podpiramo kandidature Nove Gorice in Gorice za evropsko prestolnico kulture".

Franka Žgavec je orisala koncertno, razstavno in gledališko dejavnost v KCLB, Marijan Markežič prizadevanja Fundacije Gorica, ki ima opraviti z nepremičninami, Damijana Čevdek Jug o ZCPZ in skrbi za župnijske in otroške zборе, predsednik SCGV E. Komel Blaž Kerševan o rožah v gumbnici glasbene šole in stvarnosti, ki se lahko dobro spozna le v konkretnem delu, Tamara Kosič o sodelovanju KCLB z drugimi goriškimi kulturnimi sredinami. Odbornik Roberti je dodal, da ga zelo veseli, če veliko mladih obiskuje ta kraj, "kjer niso le glasba, zbori in šport, temveč se gojijo tudi določene vrednote". To je možno tudi zato, je dodala Franca Padovan, ker "vse delamo skupaj, smo kot ena sama družina".

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Svečanost v nekdanjem fašističnem taborišču v Višku

Da bi glas spomina preglasil šepet pozabe

V nekdanji vojašnici v Višku je na dan pred mednarodnim dnevom spomina na žrtve holokavsta potekala tradicionalna slovenskost. Od februarja leta 1943 do kapitulacije Italije septembra istega leta je na območju vojaškega objekta delovalo fašistično koncentracijsko taborišče, namenjeno deportirancem iz tedanje Jugoslavije. V nekaj mesecih je bilo v tem kraju interniranih od dva do

svojo bolečo izkušnjo rad delil z mladimi. Hotel je, da bi se spomin prenašal na prihodnje generacije in da bi mladi sprejeli vrednoto miru za vodilo življenja.

Prisotni so se najprej zbrali pri vходу pred drogovi za zastave. Plapolale so italijanska, slovenska in hrvaška ter evropska zastava, zadonele so himne vseh treh držav. V sprevedu so nato prisotni šli do bližnjega spomenika, h kateremu so de-

tri tisoč Slovencev in Hrvatov, a tudi Bosancev, Srbov, Črnogorcev. Teh žrtev se se v nedeljo, 26. januarja, spomnili županja občine Višek Elena Cecotti, konzulka Republike Slovenije v Trstu Tanja Mljač, predsednik tržaške Hrvatske nekdanjega internacijskega taborišča. Molitveni obred je vodil duhovnik Giorgio Longo. Molitev za vse deportirance je podal 97-letni Bruno Fabretti, ki je bil kot mladenič deportiran v Dachau, Buchenwald in Bergen Belsen. Tu je bil prisiljen zlagati trupla deportirancev v krematorijsko peč in "samo čakali smo, kdaj bomo mi na vrsti. Na neki način smo si želeli umreti, da ne bi več prenašali tolikšnega gorja", je poudaril. V preteklih letih je

legacije položili vence. Spominski dogodek je pevsko uokviril zbor Jadranskega zavoda združenega sveta iz Devina.

Vsem udeležencem ni bilo vseeno, da je sedanji objekt v Višku v razpadajočem stanju. Kasarno, ki je bila dejavna v povojnem času, so zaprli že pred dvajsetimi leti. Domača županja Elena Cecotti je v nagovoru jasno izpostavila, da bi ta kraj potreboval drugačno spominsko ureditev, a je za sprožitev vsakršnih postopkov treba najprej premostiti omejitve, ki jih postavlja nadzornišvo. Občina je že začela vse potrebne postopke, v kratkem bodo berali tudi zamisli, kako preurediti ta prostor v spominski park. Kot je v svojem posegu izpostavila konzulka Mljačeva, bo tudi na tak način glas spomina preglasil šepet pozabe.

IJ

Ob dnevu spomina na žrtve holokavsta

Prva uradna komemoracija v Monigu

Od leve: predsednik zavoda ISTRESCO Amerigo Manesso, župan Trevisa Mario Conte in poveljnik 33. regimenta EW polkovnik Massimo Alessio pred spominskim obeležjem v Monigu (slika: Francesca Meneghetti).

Lanskega 9. novembra so odkrili dvojno ploščo na zunanji strani obzidja vojašnice Cadornin v treviškem predmestju Monigo. Posvetili so jo spominu na slovenske in hrvaške internirance v tamkajšnjem nekdanjem fašističnem taborišču, kot tudi na slovenske in druge povojne begunce, ki so tam prebili nekaj mesecev. Slovesnost so v dogovoru s prireditelji izleta - romanja po poteh slovenskih povojnih beguncev izpeljali na dan, ko je nekdanje taborišče obiskala večja skupina Slovencev iz matice in zamejstva v prireditvi Knjižnice

Dušana Černeta in Rafaelove družbe.

Na dan spomina na žrtve holokavsta, 27. januarja, pa je bila tam prva uradna komemoracija, ki so jo pripravili pobudniki postavitve plošč, predstavniki občine Treviso, italijanske vojske in zgodovinskega zavoda ISTRESCO. Kot je poudaril župan Mario Conte, občinska uprava želi, da postane spominski postanek pred nekdanjim taboriščem stalnica.

Priznanje Republike Avstrije Visoko odlikovanje za dr. Andreja Rahtena

Nekdanji slovenski veleposlanik na Dunaju dr. Andrej Rahten je prejel veliki zlati častni znak na traku za zasluge za Republiko Avstrijo. Visoko odlikovanje mu je na sprejemu v ljubljanski rezidenci 21. januarja 2020 izročila avstrijska veleposlanica mag. Sigrid Berka, ki je v svojem nagovoru poudarila dosežke odlikovanca pri krepitvi dvostranskih odnosov med sosednjima državama. Rahten se je v nagovoru zah-

valil za veliko čast in izpostavil svojo dolgoletno povezanost z Avstrijo, še zlasti s Celovcem, kjer je nekaj časa tudi študiral

in raziskoval. Rahten, ki je zdaj znanstveni svetnik na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU in redni profesor na Univerzi v Mariboru, je poudaril zlasti pomen medsebojnega dialoga in zavedanja o potrebi sodelovanja v srednjeevropskem prostoru. Rahten je tudi avtor ter glavni urednik priznane zbirke *Studi diplomatica Slovenica*, v kateri je izšla biografska knjiga *Med Kakanijo in Wilsonio* o diplomatu Ivanu Šveglu, nazadnje je izdal kot sourednik skupaj z Gregorjem Antolicičem in Petro Svobljak knjigo *Na predvečer velike vojne* (Mohorjeva Celovec).

Povejmo na glas

David in Goljat tudi danes?

Kot so vedno žive svetopisemske zgodbe in njihovi pomeni, če jih želimo prepoznati tudi v današnjem času, tako nam lahko kar sama po sebi stopi pred oči tista o Davidu in Goljatu. V našem primeru gre za soočenje dveh docela nasprotnih mišljenj, ki pa sta še kako usodni za našo sedanost in toliko bolj za prihodnost. In nosilca teh mišljenj sta ameriški predsednik Trump ter borka za zdravo okolje Greta Thunberg. Prvi stoji na čelu verjetno še vedno najmočnejše države sveta, poleg tega je vodilna oseba zahodne civilizacije, poseduje izjemen gospodarski in vojaški naboj, za njim stojijo milijoni Američanov, ki so ga izvolili in jih v tem smislu predstavlja. Skratka, v njegovi osebi je zaobsežena neznanjska moč, ki jo je nujno upoštevati in dobro premisliti, preden se z njo spusti v spor. Na drugi strani je zdaj 17-letna Greta, ki je zaradi Aspergerjevega sindroma videti dosti mlajša, skorajda otrok, ki ne vodi nobene države, ne premore nikakršne gospodarske in vojaške moči in ni izvoljena na politični način, a je ob vse večji podpori mlade in delno starejših generacij neustrašeno izrekla svoj program - od tega ne misli odstopiti niti za korak, čeprav se mu na vse načine upira prav ameriški predsednik. Greta pravi: človeštvo se zaradi podnebnih sprememb sooča z velikansko stisko, zanjo so odgovorne zdajšnje vodilne generacije, prizadeta narava bo imela hude posledice za vse mlade, ki stopajo v življenje, zato naj politiki in vsi, ki tako ali drugače odločajo o vsem, po-

slušajo znanost, njene dokaze o spremembah in temu odgovarjajoča več kot jasna opozorila. Goljat in David torej, prva oseba kot velikanska sila, ki lahko obvladuje vse, in nasproti nje druga oseba kot goloroko bitje, ki nima nikakršne oprijemljive moči in na videz nobene možnosti, da zmaga. Zanimivo je, da je prav Trump zelo pripomogel, da je Greta prelomno pridobila pomen, in to zaradi njegove grobe arogance in žaljivosti, ki se ne ustavi niti pred mladostjo in njenim prizadevanjem za srečnejše življenje vseh. Na podnebnih konferenci v Madridu ji namreč ni privoščil niti pogleda, na gospodarskem forumu v Davosu je ni niti omenil, pač pa je kot zadržan nasprotnik vsakršnega zdravljenja narave nastopal zviška in podcenjevalno. "Ambientalisti so preroki nesreče, nujno je zavreči njihove napovedi apokalipse". Greta odgovarja: "Naša hiša še vedno gori. Vaša negibnost povečuje plamene iz ure v uro". In kot je David premagal Goljata, tako lahko tudi Greta premaga Trumpa, njena zavzetost lahko zajame vse številnejše množice, dokler pač ne prevlada prepričanje, da je treba prenehati zadajati rane vse bolj ogroženemu stvarstvu, kar naj izroči krmilo tistim politikom, ki bodo končno skrbeli za zdravo življenje vseh ljudi. In v tej smeri bi se morali izreči vsi, saj se ni mogoče ubraniti vtisa, da je vse preveč tistih, ki tiho molčijo in tako neopredeljeni puščajo Greto in svoje otroke hote ali nehote na cedilu.

Janez Povše